

P R O T O K O L L nr. 10

K u n s t i n Õ u k o g u k o o s o l e k u s t

12. oktoobril 1982.a.

Osa võtsid - A.Sõber, E.Klas, A.Mikk, I.Kuusk, E.Aus, J.Kruus, J.Mikk, J.Vaidla, L.Tallo, M.Uffert, V.Järvi, U.Järvela, E.Tamberg, V.Gurjev, R.Gurjev, E.Renter, N.Kuningas, J.Žigurs, H.Krumm, V.Paalma

Päevakord - uuslavastuse, G.Bizet' ooperi "Carmen" vastuvõtmine.

A.Mikk - Enamikule kohalolijaist peaks olema teada keeruline olukord, milles "Carmen" peab minema esietehdusele. Terve rida majaväliseid üritusi, mis hiljaaegu kõik on toimunud, tekitasid niisuguse situatsiooni, et ooper võeti alles täna teist korda algusest lõpuni läbi. Paljud kujunduslikud detailid on puudu. Teiste osatäitjate haiguse tõttu esineb täna Frasquitana E.Pärg, tegelikult n.ö. III koosseis, ja tegi oma rolli esmakordselt otsust lõpuni läbi. Üldiselt on praegu võimalik välja panna kaks koosseisu. M.Eensalu on ära ja tuleb välja 31.oktoobril, K.Earask kuu aja pärast.

V.Gurjev - Rida vajalikke proove on ilmselt jäänud saamata, kuid esineb õnnestunud konti. Küsimus lavastajale - mida tähendab avamängule lavastatud proloog? Mida see ütleb? See tuletab meelde ka mõningaid teisi A.Miku lavastusi. Veel paneb imestama, et Moralès kui ooperi visiitkaart, nii tagasihoidlikult esineb. Temad tunduvad aeglased - noormehed alustavad oma repliiki Carmenile ilma seesmise pulsita. Orav - Moralès, saluteerib vahtkonna vahetuse ajal väga loiult ja räägib samal ajal Micaelaga. Ei rahuldanud ka Carmenil väljatulek. Koorid on hästi ette valmistatud. Ei kõla ainult salakaubavedajate koor. Tekstist langeb välja Carmenil ütlemine Joséle "ma pingutan end nagu tola, ma söödan joodan sind". Duett E.Pärg - V.Kiik ei ole ansamblis. Uhe hääl on terav, teisel tuhm. Mulle meenub, kuidas "Carmeni" eksplikatsioonil ajal A.Mikk rääkis härjavõitlejate kompaktsust paraadist IV vaatuses. Tantsijate esinemist on küll hea vaadata, kuid pidulikkust, kompaktsust jäi siiski vajaka. Hallides kltsudes poisikesed selles vaatuses rikuivad meeoleolu ära, segavad. Dekoratsioonid on huvitavad. Ma ei tea muidugi, kui unke on tubakavabrik tegelikkuses...

E.Renter - Veel palju uhkem!

V.Gurjev - Looda, et etendus tuleb täisväärtuslik.

E.Tamberg - Hea, et "Carmen" on jälle laval. See on mu lemmikooper. Kui võrrelda eelmise lavastusega, siis too oli süvenenum ja detailsem. Parem on praegu küll orkester - nüansse on rohkem. Ka Urve Tautsi pakkus uusi, meeldejäävaid detaile. Tundub, et mõned tempod on täepoolt aeglased, kuid selles on prantsuslikku veevlust. Lihtsate, retsitatiivsete tekstilõikude puhul tekib soov Hendrik Krummilt kuulda vähem intensiivset toonitekitamist. Kui midagi otsida, siis just pianot. Oper hakkab paremini kõlama lõpupoole, kui lugu läheb dramaatilisemaks. Etenduse mootor läheb I vaatuses käima alles tüli ajal. Midagi on puudu, tegemata. Koor kõlab harali. Muusikas kuulub tihti liikumist, näiteks poiste koor I vaatuses, kuid lavalistes tegevuses see ei kajastu. Pole ka õieti ruumi. Kahtluse tekitab ka tüdrukute väljatulek enne tülikoori. Nad on juba etteteatavalt välja tulemas, seetõttu läheb üllatusmoment kaotsi, samuti üleminek ootamatule teravale tegevusele. IV vaatuses tekib küsitavusi istuvaid ja härjavõitlust vaatavaid inimesi jälgides. Ei nende staatikas ega ka tegutsemises pole õigustust. Lõpuks harjusin nendega lihtsalt ära. Küll oleks hea, kui edasistes proovides saaks enama mõtestatuse suunas töötada. Urve Tautsi puhul segas silda ebaolulisi žeste, tühje viipamisi. Täiesti meeldis kvintett II vaatuses - ka muusikaliselt täpne ja õige.

V.Gurjev - Lõpuks, kui Carmen on juba surnud, häirib rahva äraminek eest. José saaks ennast rohkem välja mängida, kui see liikumine är jääks

V.Järvi - Heade osatäitmiste kõrval olid võrgad episoodid, nagu näiteks Oraval Moralési osas. Mõjus väga häirivalt. "Käes on lõunatund" kõlab tenoritelt väga kehvasti. Ka suitsetajate koor ei lähe "suitsja", voolava elegantsiga. Koor jätab endale mugavaid pause. Kuid riiukoori tehakse vapralt. Võibolla see, et I vaatuses on rida aeglasi temposid, muutub venivaks kogu lavastuse? Urve Tautsi Habaneera läheb igat silpi rõhutades. Aegluubis kõlab Väino Puura Toreadoori laul. Peaks olema särtsakam. Dekoratsioonid meeldivad. Orkester on tubli. Kas ainult mõnedes koori tutti kohtades peab nii forseeerima?

J.Vaidla - On selge, et nii keerulise liikumise juures on kooril raske teksti selgelt laulda, kuid antud tõlke puhul oleks huvitav seda rohkem kuulda. Karta on, et palju paremaks ei lähe lavatagused signaalid II vaatuses. Kuna ettevalmistusaeg jäi väheseks, tekib küsimus, kas peab ikka lavastust praegusel hetkel välja tooma? Võibolla on teater huvitatud edasilükkamisest?

A.Söder - Selle küsimuse arutamiseks kunstinõukogu ju kokku kutsuti tigi

E.Klas - Juttu oli tempodest. Ma olen neid partituuris esinevate märkuste järgi metronomiga kontrollinud. Bizet oli anne, kes oma muusika karaktereid väga peenelt tumetas, ma olen nendes veendunud. Habaneera on traditaionaalsest aeglasem, kvintett kiirem jne Pean kunstinõukogu hoiatama, et lavastus palju paremini kõlama ei hakka. Võeti vastu Indira Gandhi, homme on kontsert kõrgel tasemel, valmistatakse Kasahhi kultuuripäevadeks. Mida me saame pakuda? Kolm väga sümpaatset koosseisu soliste peaosadesse. Orav teigi halvasti Moralési, kuid oli pretensioonis, et talle ei anta Escamillot laulda. Eileõhtusel proovil laulis südantsulatavalt Escamillot Tarmo Sild. Paljutöötav on Marika Eensalu Carmen. Lugu peaks proovide jätkudes saama küpseks detsembrikuus. Mis puutub lavastaja kontseptsiooni, siis las Arne Mikk teeb oma kavatsuste kohaselt, teistmoodi. Mind häirib meie saamatus korda saada tehnilisi probleeme. Kui keegi orkestrantidest jääb proovi hiljaks, saab ta käskkirja. Need aga, keelest olenev maaliühisalaide kordaseadmine ja seda ei teinud, on tänaseni karistamata. Mind rõõmustab see töö, mida ma olen saanud teha patriootidega, kes ei nurise ja teevad imesid.

V.Gurjev - Kas E.Klas tahab meid panna uskuma, et kõik on tehtud südamega? Kuid me räägime ikka konkreetsest lavastusest. Pole ikka õige raudselt kinni pidada helilooja tempodest, kui see ei leia toetust režissuuris.

A.Söder - Me kõik tahame, et lugu tuleb maksimaalselt hea, õigus on mõlemal poolel

H.Krumm - Küsimus pole ju tempodes, vaid selles, kas on igav või ei, kas esineb või ei esine probleemi püstitamist.

U.Järv - Teame, kui palju mängivad kaasa detailid. Neid proove jääb väheks, kus peab harjuma koostöödega. Mis dekoratsioon puutub, siis teame, et laval igast kohast teksti ei tule, koosseis on kogemustelt kirju.

E.Renter - Dekoratsioonid saavad esietenduseks korda, kostüümid 3. etenduseks. Arvestades tüki tohutut koormust - suur koormatus Leida Tallole, kes ei väsinud oma töö kvaliteedis.

E.Klas - Siin nimetati U.Mateseni väljalangemist härjavõitlejate ansamblist, kas teda ei saaks asendada näiteks Jüri Lassiga?

V.Gurjev - Koori väheste kogemustega noorte meeslauljatega võiks tegeleda Neeme Kuningas. Anda neile mingid konkreetsed ülesanded.

N.Kuningas - Seda on püütud teha.

A.Mikk - Kõik seisukohad on õiged. "Carmen" on eksam igapähele. Nägin kuu aega Felsensteini tegemas proove, kuid tema lihvis seda operit pool aastat. Viimistluse aste teine. Proovid olid huvitavad, kuid lõpptulemus ei olnudki nii põnev, kui oodata võis. Proloog ei lähe paika enne, kui tekib raam IV vaatusega. Siis peab sellel kohal olema madonna kujutis. Paris lõpp ei tule veel ka välja. Loodan, et lõppmuljeks jääb Escamillo kui iidoli järelminek n.ö. üle laiba. Tamme ja Matesenit peame paluma rongkäigus liikuda rahulikult, ilma lehvitamata. Mikelsaar tegi eile Moralësi väga toredasti. Silda me sellele osale enam panna ei saa, ta teeb nagunii kahte osa. Moralësi teevad ikkagi need, kes Escamilloga toime ei tule. Laid oleks praegu kõige reaalsem selles osas. Heideti ette sõdurite logelevat olekut I vaatuses. Need sõdurid olidki tegelikult midagi praeguse tööpataljoni ülesametes, kui pandi riiakaid naisi ja poisikesi valvama. See müidugi tuleks välja mängida. Riiukoor oleks ideaalis hea siis, kui lahvataks kui kork pudelilt. Kuid kui algusest kohe käima ei lähe, siis ei saagi asja. Mitmed on varem teinud. Kuid mul on hea meel, et ka "vanad kalad" otsisid midagi uut. Marika Eensalust tuleb väga omanäoline Carmen. Kui esietendus praegu lükata oktoobri lõppu, siis pole edasi seda kahte nädalat enam kusagilt võtta.

Carmen on niisugune keeruline osa, kus laulja kardab olla ilma tegevuseta ja seetõttu näeb mõnikord naeruväärne välja.

A.Söber - On ettepanek etendus siiski tähtajal välja tuua. Mingit katastroofi ju ei ole, kuid kuna lugu on niivõrd tuntud, siis tahavad ju kõik tulemuste maksimumi.

Kunstinõukogu o t s u s t a s lubada "Carmen" esietendusele 15. oktoobril.

Koosoleku juhataja

/A.Söber/

Protokollis

/V.Paalma/